

POSTANOWIENIE

Dnia 30 stycznia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogumiła Ustjanicz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Władysław Pawlak

SSN Maria Szulc

Protokolant Katarzyna Bartczak

w sprawie z wniosku R. A/S w F. (Dania)

przy uczestnictwie Syndyka Masy Upadłości A. S.A. w K. w upadłości likwidacyjnej i A.B.

o stwierdzenie wykonalności wyroku sądu państwa obcego,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej

w dniu 30 stycznia 2018 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 11 lipca 2016 r., sygn. akt I ACz .../16,

**uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania
i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wnioskodawca R. A/S z siedzibą w F. w Danii domagał się stwierdzenia wykonalności wyroku Sądu Apelacyjnego (...) w Szwecji z dnia 20 marca 2015 r. sygn. akt T 8043 – 13 w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w punkcie 3, zobowiązującym uczestników Syndyka masy upadłości A. S.A. w K. i A.B. do solidarnej zapłaty na rzecz wnioskodawcy kwoty 60 000 euro tytułem

wynagrodzenia jego pełnomocnika oraz odsetek, zgodnie z § 6 szwedzkiej ustawy o odsetkach, licząc od dnia wydania wyroku do dnia zapłaty.

Postanowieniem z dnia 14 marca 2016 r. Sąd Okręgowy w K. stwierdził wykonalność rozstrzygnięcia objętego punktem 3 wyroku Sądu Apelacyjnego (...) z dnia 20 marca 2015 r., sygn. akt T 8043-13 przez nadanie klauzuli wykonalności przeciwko A.B., a w pozostałej części wniosek oddalił. Z ustaleń faktycznych wynika, że Sąd Polubowny przy Instytucie Arbitrażowym Izby Handlowej w Sztokholmie uwzględnił powództwo wnioskodawcy skierowane przeciwko uczestnikom wyrokiem z dnia 29 maja 2013 r. W toku tego postępowania postanowieniem z 2012 r. została ogłoszona upadłość spółki A. z możliwością zawarcia układu. Sąd Apelacyjny (...) wyrokiem z dnia 20 marca 2015 r. oddalił skargę uczestników o uchylenie wyroku Sądu Polubownego i w punkcie trzecim orzekł o solidarnym obowiązku spółki A. w upadłości i A.B. zapłaty na rzecz wnioskodawcy kwoty 60 000 euro tytułem kosztów postępowania wraz z odsetkami. Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 24 kwietnia 2015 r. Postanowieniem Sądu Rejonowego w K. z dnia 4 maja 2015 r. zmieniono sposób prowadzenia upadłości spółki A. z układowej na likwidacyjną.

Wniosek w stosunku do uczestnika A.B. Sąd Okręgowy uwzględnił na podstawie art. 1150 i 1151 k.p.c. oraz art. 38 ust. 1, art. 41 rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz. U. UE. L. nr 12, str. 1, dalej „rozp. nr 44/2001”) w związku z art. 66 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz. U. UE. L. 2012 nr 351, str. 1).

W stosunku do Syndyka masy upadłości spółki A. żądanie wnioskodawcy było nieuzasadnione. Zgodnie z art. 236 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe (jedn. tekst: Dz. U. z 2017 r., poz. 2344, dalej: „pr.upadł.”), dochodzenie roszczeń po ogłoszeniu upadłości zobowiązanego możliwe jest

jedynie w ramach postępowania upadłościowego. Nie miał zastosowania wyjątek od tej reguły, przewidziany w art. 145 pr. upadł.

W zażaleniu wnioskodawca domagał się zmiany postanowienia Sądu pierwszej instancji i nadania klauzuli wykonalności przeciwko Syndykowi masy upadłości A. S.A. w K., względnie przeciwko A. S.A. w K. w upadłości likwidacyjnej.

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Apelacyjny w K. oddalił zażalenie wnioskodawcy. Stwierdził, z odwołaniem się do treści przepisów art. 144 ust. 1 i art. 145 pr. upadł., że wnioskodawca może dochodzić sumy 60 000 euro z odsetkami wynikającej z wyroku Sądu Apelacyjnego (...) z dnia 20 marca 2015 r. jedynie w ramach toczącego się postępowania upadłościowego, stosownie do art. 236 pr. upadł. Na obecnym etapie postępowania nie jest już możliwe nadanie klauzuli wykonalności przeciwko spółce A., ponieważ w jej imieniu działa syndyk, przeciwko któremu klauzula nie może być w ogóle nadana, gdyż egzekucja w stosunku do masy jest niedopuszczalna.

Wnioskodawca w skardze kasacyjnej powołał podstawę przewidzianą w art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. Zarzucił błędne zastosowanie art. 1150 k.p.c., polegające na odmowie stwierdzenia wykonalności orzeczenia sądu państwa obcego, ze względu na to, że postępowanie delibacyjne toczyło się bez udziału syndyka, chociaż nie stanowi to przeszkody do uwzględnienia wniosku. Domagał się uchylenia zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania. Wskazał że klauzula wykonalności powinna być nadana przeciwko spółce A.. Zaznaczył, że ogłoszenie upadłości spółki nie tamuje i nie czyni niemożliwym kontynuowania postępowania klauzulowego. Postawienie dłużnika w stan upadłości zmienia jedynie formę egzekucji.

Uczestnik wniósł o oddalenie skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Żądanie stwierdzenia wykonalności na obszarze Polski wyroku Sądu Apelacyjnego (...) w Szwecji z dnia 20 marca 2015 r. podlega rozpoznaniu na podstawie przepisów rozporządzenia Rady (WE) Nr 44/2001 w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych

i handlowych. Zgodnie z przepisem art. 66 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1215/2012 z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych, niezależnie od art. 80 uchylającego rozporządzenie (WE) nr 44/2001 nadal ma zastosowanie do orzeczeń wydanych w postępowaniach sądowych wszczętych przed dniem 10 stycznia 2015 r., objętych zakresem zastosowania rozporządzenia. Relacja pomiędzy przepisami rozporządzenia Rady (WE) Nr 44 z dnia 22 grudnia 2000 r. a krajowymi uregulowaniami dotyczącymi tych samych kwestii określona została w art. 249 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską przez przyjęcie zasady pierwszeństwa rozporządzenia przed prawem wewnętrznym państwa członkowskiego. Rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich, wyłącza możliwość stosowania prawa krajowego. Do zastosowania prawa wewnętrznego państwa członkowskiego dojdzie, jeżeli przepisy rozporządzenia nie zawierają pełnej regulacji i odsyłają w określonym zakresie do prawa wewnętrznego.

Przepis art. 38 ust. 1 rozp. nr 44/2001 stanowi, że orzeczenia wydane w jednym państwie członkowskim i w tym państwie wykonalne będą wykonywane w innym państwie członkowskim, jeżeli ich wykonalność w nim zostanie stwierdzona na wniosek uprawnionego. Oznacza to że, możliwość wykonania orzeczenia w innym państwie członkowskim została uzależniona od uzyskania orzeczenia stwierdzającego wykonalność orzeczenia wydanego w jednym z państw członkowskich. Z art. 40 ust. 1 rozp. nr 44/2001 wynika, że do postępowania w sprawie składania wniosku stosuje się prawo państwa członkowskiego wykonania. Zasadą jest wydanie orzeczenia stwierdzającego wykonalność orzeczenia wydanego w innym państwie. Do odmowy stwierdzenia wykonalności może dojść w postępowaniu przed sądem rozpoznającym środek zaskarżenia, stosownie do art. 45 ust. 1 rozp. nr 44/2001 tylko z powodu jednej z przyczyn wymienionych w art. 34 i 35 tego rozporządzenia. Należy do nich: oczywista sprzeczność uznania z porządkiem publicznym państwa wykonania; niedoręczenie pozwanemu, który nie wdał się w spór dokumentu wszczynającego postępowanie w czasie i w sposób umożliwiający mu przygotowanie obrony, chyba że nie złożył on przeciwko temu orzeczeniu środka zaskarżenia, chociaż miał taką możliwość;

orzeczenia nie da się pogodzić z orzeczeniem wydanym między tymi samymi stronami w państwie członkowskim wykonania; orzeczenia nie da się pogodzić z wcześniejszym orzeczeniem wydanym w innym państwie członkowskim albo w państwie trzecim w sporze o to samo roszczenie między tymi samymi stronami, o ile wcześniejsze orzeczenie spełnia warunki konieczne do jego uznania w państwie członkowskim uznania. W odniesieniu do orzeczenia objętego wnioskiem nie zaistniała żadna z tych podstaw odmowy stwierdzenia wykonalności. Uczestnik nie powoływał się na nie. Taka sama sytuacja miała miejsce w odniesieniu do przeszkód wskazanych w art. 35 rozp. nr 44/2001. Wymienione w jego ust. 1 przepisy regulujące jurysdykcję w sprawach dotyczących ubezpieczenia, jurysdykcję w sprawach dotyczących umów z konsumentem oraz jurysdykcję wyłączną, jak też relację rozporządzenia do konwencji brukselskiej, w odniesieniu do porozumień zawartych w oparciu o jej postanowienia (art. 72), nie miały zastosowania w sprawie.

Postępowanie dotyczące stwierdzenia wykonalności orzeczenia sądu zagranicznego jest postępowaniem co do istoty sprawy, którego podłożem jest prawo materialne, ponieważ w jego toku badane są przesłanki stwierdzenia wykonalności pełniące takie funkcje, jak przepisy prawa materialnego w postępowaniu rozpoznawczym (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 września 2012 r., V CSK 323/11, OSNC 2013, nr 4, poz. 52, niepubl.). Podstawą rozpoznania wniosku przez sąd polski są przepisy art. 1150 i 1151 k.p.c. Do zakresu rozpoznania wniosku o stwierdzenie wykonalności orzeczenia sądu państwa obcego należy ustalenie czy orzeczenie sądu innego państwa jest prawomocne i wykonalne w państwie wydania, jak też, czy nie zachodzi którakolwiek z przyczyn wymienionych w art. 34 i 35 rozp. nr 44/2001. Nie obejmuje on jednak uzależnienia uwzględnienia wniosku od badania czy wierzyciel może prowadzić egzekucję, czy też uzyskać świadczenie w szczególnym postępowaniu o charakterze egzekucyjnym, jakim jest postępowanie upadłościowe. Prowadziłoby to do kreowania dodatkowego warunku nakazującego wierzycielowi wykazywanie interesu w żądaniu stwierdzenia wykonalności orzeczenia, który przecież wynika z treści orzeczenia przyznającego mu skonkretyzowane świadczenie. Przyczyny

odmowy uwzględnienia wniosku wymienione enumeratywnie w art. 45 ust. 1 rozp. nr 44/2001, nie zawierają takiego warunku.

W przepisie art. 1050 zdanie pierwsze k.p.c., w odniesieniu do badania charakteru orzeczenia, ustawodawca wskazał na to, że orzeczenia państw obcych powinny nadawać się do wykonania w drodze egzekucji, nie zastrzegając ustalania możliwości jej prowadzenia przez wierzyciela. Ponadto orzeczenia te, po stwierdzeniu ich wykonalności stają się tytułami wykonawczymi. Postępowanie w przedmiocie stwierdzenia wykonalności zostało połączone z nadaniem orzeczeniu klauzuli wykonalności, na co wskazuje art. 1151 § 1 k.p.c. Tego postępowania nie można utożsamiać z postępowaniem klauzulowym, przewidzianym dla krajowych tytułów egzekucyjnych, uregulowanym w przepisach art. 776 i następne k.p.c., chociaż przyjmuje się, że powinny być brane pod uwagę te kwestie, które w postępowaniu krajowym są przedmiotem badania w postępowaniu klauzulowym. Złożenie wniosku o stwierdzenie wykonalności zagranicznego orzeczenia nie jest postępowaniem o wierzytelność, o jakim mowa w przepisach art. 144, 145 i 236 pr. upadł. Wierzyciel dysponujący prawomocnym i wykonalnym orzeczeniem sądu państwa obcego nie musi wykazywać, że taka wierzytelność mu przysługuje. Odmowa stwierdzenia wykonalności, z uwagi na prowadzone postępowanie upadłościowe, stanowi wprowadzenie dodatkowego warunku, nieprzewidzianego w przepisach art. 34 i 35 rozp. nr 44/2001.

Skoro wykonanie orzeczenia sądu państwa obcego jest uzależnione od stwierdzenia jego wykonalności przez sąd w Polsce, to bez uzyskania takiego orzeczenia wierzyciel nie może podjąć działań zmierzających do odzyskania świadczenia przyznanego mu tym orzeczeniem. Prowadzenie postępowania upadłościowego wobec dłużnika wierzytelności objętej orzeczeniem sądu państwa obcego nie stoi na przeszkodzie uwzględnieniu wniosku skierowanego przeciwko Syndykowi masy upadłości A. S.A. w K., ponieważ w tym postępowaniu nie dochodzi do merytorycznych rozstrzygnięć dotyczących masy upadłości, podobnie jak i postępowaniu o nadanie klauzuli wykonalności krajowemu tytułowi egzekucyjnemu. Specyficzne połączenie w art. 1051 § 1 k.p.c. stwierdzenia wykonalności z nadaniem orzeczeniu sądu państwa obcego klauzuli wykonalności nie oznacza, że wnioskodawca będzie mógł prowadzić egzekucję przeciwko

upadłemu. Ten tytuł będzie go uprawniał do odzyskania wierzytelności w drodze, jaka jest w chwili obecnej możliwa, nie zostały z nim połączone żadne przywileje, które miałyby prowadzić do obejścia procedury postępowania upadłościowego. Kwestia sposobu wykorzystania tytułu wykonawczego pozostaje poza tym postępowaniem. Podkreślenia wymaga, że postępowanie mające na celu uzyskanie przez wierzyciela dysponującego prawomocnym orzeczeniem zagranicznym, wykonalnym w państwie wydania, tytułu wykonawczego w Polsce nie jest postępowaniem rozpoznawczym, zmierzającym do uzyskania tytułu egzekucyjnego, może zatem prowadzić do wydania orzeczenia względem dłużnika.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji. Orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego wynika z zasady przewidzianej w art. 108 § 2 w związku z art. 398²¹ k.p.c.

kc

aj